

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 072340 17 Rev
Banjaluka: 3.7.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, te Senada Tice i Darka Osmića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S.B. iz B., Ulica ..., zastupanog po punomoćniku M.Đ., advokatu iz B., Ulica ..., protiv tužene RS, zastupane po Pravobranilaštvu Republike Srpske, sjedište u B., Ulica ..., radi naknade nematerijalne štete, vrijednost predmeta spora 37.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 072340 16 Gž od 8.2.2017. godine, na sjednici održanoj 3.7.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 072340 09 P od 22.3.2016. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da mu tužena na ime naknade nematerijalne štete isplati, i to: na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjena životne aktivnosti iznos od 22.000,00 KM, na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti iznos od 3.000,00 KM, na ime pretrpljenog straha iznos od 6.000,00 KM i na ime pretrpljenog fizičkog bola iznos od 6.000,00 KM, ili ukupno iznos od 37.000,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 18.6.1999. godine do isplate.

Odbijen je zahtjev tužitelja kojim traži da mu tužena na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 26.908,65 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od presuđenja do isplate, a na troškove vještačenja u iznosu od 1.800,00 KM počev od dana plaćanja do isplate.

Obavezan je tužitelj da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 16.875,00 KM u roku od 30 dana počev od dana pravosnažnosti presude, dok je u preostalom dijelu zahtjev tužene odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 072340 16 Gž od 8.2.2017. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova, na ime sastava žalbe, u iznosu od 1.316,25 KM.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužena u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu nematerijalne štete nastale kao posljedica oboljenja u vrijeme dok je bio angažovan u VRS, u periodu od 1992. godine do 1995. godine.

Između stranaka nisu sporne činjenice da je tužitelj bio mobilisan u VRS u periodu od 26.4.1992. do 1.9.1992. godine, od 28.12.1992. do 30.1.1993. godine i od 22.9.1994. do 7.3.1995. godine, da su se kod tužitelja prvi put simptomi oboljenja pojavili u mjesecu januaru 1995. godine i da je u KC B.-Očna klinika liječen u periodu od 8.2.1995. godine do 3.3.1995. godine, gdje je i 22.2.1995. godine operisan od glaukoma. Nesporno je da nema medicinske dokumentacije o postojanju oboljenja glaukoma prije mobilizacije tužitelja i da to oboljenje nije uočeno kod ljekarskog pregleda radi mobilizacije.

Odluka prvostepenog suda o neosnovanosti tužbenog zahtjeva zasnovana je na prihvatanju nalaza Zavoda za ... RS (provedeno vještačenje po prijedlogu tužene), Klinike za ... KC B. i JZU T.- Klinike za ... (provedeno vještačenje po prijedlogu tužitelja).

U nalazu Zavoda za ... RS od 14.3.2013. godine, sačinjenog od strane vještaka dr Ž.K. specijaliste sudske medicine, izneseno je mišljenje da se kod tužitelja radi o oboljenju „glaukoma otvorenog ugla, da bolest ima patološki hronični proces koji sporo napreduje, da se bolest očigledno pogoršala tokom boravka pacijenta u vojsci, ali da je potpuno očigledno da se vrijeme nastanka bolesti i uzrok nastanka bolesti ne mogu dovesti u vezu sa angažmanom u oružanim snagama“.

U nalazu Klinike za ... KC B. od 18.10.2013. godine, koga je sačinila komisija u sastavu oftamologa dr I.J., dr Ž.U. i dr B.M., izneseno je identično mišljenje da se kod tužitelja radi o oboljenju „glaukoma otvorenog ugla“ i da „uslovi na ratištu nisu mogli dovesti do javljanja bolesti“, te da nema medicinske dokumentacije koja bi potvrđivala navode tužitelja da je nastanak glaukoma i gubitak vida posljedica vojnog angažmana.

U nalazu JZU T.- Klinike za ... od 24.4.2015. godine, koga je sačinila komisija u sastavu oftamologa dr V.V., dr S.T. i dr Z.M., potvrđena je dijagnoza oboljenja i izneseno mišljenje da se radi o bolesti koja je nastala 90-tih godina ili ranije i da „rat i ratna dešavanja nikako ne mogu biti uzrok nastanku glaukoma ove vrste“.

Prvostepeni sud nije prihvatio nalaz dr D.D. specijaliste opšte i dječije hirurgije, od 26.1.2010. godine i dopune nalaza od 14.9.2012. godine i od 5.2.2015. godine (provedeno vještačenje po prijedlogu tužitelja), cijeneći da se radi o nalazu „pojedince“ kome su suprotstavljeni nalazi Zavoda za ... RS i Klinika za ... B. i T., koje klinike su nalaz sačinile u komisijском sastavu ljekara oftamologa.

Prvostepeni sud je pozivom na odredbe člana 7. i 123. Zakona o obligacionim odnosima (trebalo Zakona o parničnom postupku „Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), odbio tužbeni zahtjev cijeneći da tužitelj nije dokazao postojanje uzročno posljedične veze između oboljenja i njegovog angažovanja u VRS.

Drugostepeni sud u cijelosti prihvaća činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda, iz kog razloga odbija žalbu tužitelja i potvrđuje prvostepenu presudu.

U obrazloženju odluke drugostepeni sud navodi da su se stvorili uslovi za oslobađanje tužene od odgovornosti prema odredbi člana 177. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj: 17/93 do 74/04 -u daljem tekstu: ZOO).

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u pitanje.

Pravilno nalaze nižestepeni sudovi da se pitanje odgovornosti tužene treba cijeni prema odredbama člana 173. i 174. ZOO, jer je tužena mobilizirala tužitelja u svoje oružane snage radi učešća u ratnom sukobu, što je opasna djelatnost.

Kada je šteta posljedica opasne djelatnosti štetnik odgovara po načelu uzročnosti, tako da se smatra da šteta potiče od opasne djelatnosti izuzev ako se dokaže da ona nije uzrok štete, pa oštećeni ne mora dokazivati da je štetnik kriv za štetu, već je dovoljno da se dokaže da pretrpljena šteta potiče od opasne djelatnosti.

Prema odredbi člana 177. stav 1. ZOO, imalac se oslobađa odgovornosti ako dokaže da šteta potiče od nekog uzroka koji se nalazio van stvari, a čije se dejstvo nije moglo predvidjeti, ni izbjeći ili otkloniti.

Tužena je, kako pravilno cijene nižestepeni sudovi, dokazala da nema uzročno posljedične veze između oboljenja tužitelja i njegovog vojnog angažmana.

Tužitelj je, što tužena i ne osporava, mobilisan nakon što je prethodno izvršen njegov ljekarski pregled kako bi se utvrdilo da li je zdravstveno i psihički sposoban da bude vojno angažiran. Prema iskazu dr B.M. pri ljekarskom pregledu kod regrutacije pacijent ima opšti oftamološki pregled koji ne može utvrditi postojanje veze između strukturnih i funkcionalnih promjena izazvanih glukomom. Ove promjene su se mogle utvrditi samo da je vršen pregled radi dijagnostike glaukoma, tzv. „perimetrija“.

Iz iskaza tužitelja kog je dao u svojstvu parnične stranke na ročištu održanom 22.2.2010. godine, proizilazi da pri mobilizaciji „nije imao problema sa očnim vidom“. To znači da tužena nije imala obavezu da vrši druge dodatne preglede tužitelja, jer tužitelj nije na to ukazivao, mimo onih koji su propisani kod mobilizacije vojnih obveznika.

Prvi simptomi oboljenja od glaukoma „otvorenog ugla“ kod tužitelja su se javili u januaru 1995. godine, dok je još bio pripadnik vojske, a operisan je 22.2.1995. godine.

Etiologija nastanka bolesti je nepoznata, a kao osnovne rizike medicinska nauka (što su naveli vještaci) opisuje nasljeđe, godine starosti (preko 40), pseudoeksofolijacija na strukturama oka, centralna debljina rožnice, visoka miopija, hipermetropija, sistemske bolesti (dijabetis, loša krvna cirkulacija), vazoneurotične krize izazvane umorom ili stresom, istovremeno prisustvo više faktora rizika itd.

Kod bolesti glaukoma „otvorenog ugla“, kako je to navedeno u nalazima vještaka, radi se o atrofičnoj promjeni nerva očnog živca koja traje godinama bez jasnih i vidljivih simptoma, što je glavna karakteristika, pa pacijenti iz tog razloga dolaze na pregled kada je bolest već uznapredovala sa nastalim ireverzibilnim promjenama na očnom živcu koje se ne mogu popraviti liječenjem. Iz tih razloga ova bolest se opisuje kao „tih lopov vida“.

Nalazi koji su dati od strane Klinika za ... B. i T. sačinjeni su od strane specijalista oftamologa, što daje poseban kredibilitet stručnosti i kvalitetu tih nalaza. U oba ta nalaza se negira mogućnost da dijagnostikovani tip glaukoma kod tužitelja (otvorenog ugla), može nastati kao posljedica njegovog vojnog angažmana, bez obzira na stresne događaje i uslove u kojima je boravio.

Ni vještak dr D.D. u nalazu i dopunama nalaza ne tvrdi da je to isključivi uzrok nastanka oboljenja, već takav zaključak zasniva na činjenici da nema medicinske dokumentacije o postojanju oboljenja prije mobilizacije, da je oboljenje prvi put dijagnostikovano za vrijeme vojnog angažmana i da su neki spoljašni faktori (prvenstveno stres) „mogući uzrok nastanka“.

Imajući u vidu nalaze koje je sud prihvatio, proizilazi da učesće tužitelja u ratnim dejstvima nije uzrok za nastanak oboljenja, već se ono nalazi van tog događaja u uzrocima koje tužena nije mogla ni predvidjeti ni izbjeći ili otkloniti (član 177. ZOO).

Tačan je navod revidenta da se on protivio izvođenju dokaza čitanjem nalaza Vojno ljekarske komisije pri VMC broj: 2-180/154 od 7.3.1995. godine, u kome je navedeno da dijagnostikovano oboljenje tužitelja Glaucoma simplex nije vezana za službu u oružanim snagama. Ovaj nalaz je prihvaćen kao dokaz od strane suda (rješenje na ročištu održanom 9.4.2010. godine), što jeste pravo suda saglasno odredbi člana 81. stav 1. ZPP.

Međutim, sve i kada bi se radilo o procesnoj povredi, ona ne bi imala uticaja na pravilnost i zakonitost odluke koja nije zasnovana na ovom dokazu, već na drugim izvedenim dokazima u postupku.

Revizioni navodi da nalazi koje je sud prihvatio nisu pravilni iz razloga što vještaci nisu imali u vidu odredbe Zakona o pravima boraca, vojnih invalida i porodica poginulih boraca Odbrambeno otadžbinskog rata Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj: 134/11, 15/12 i 40/12), Pravilnika o utvrđivanju procenta vojnog invaliditeta („Službeni glasnik RS“, broj: 100/12, 116/12 i 32/14) i odluke Ustavnog suda Republike Srpske broj: U-71/14 od 30.9.2015. godine, nisu osnovani.

Ovim Zakonom se utvrđuje status i prava boraca, vojnih invalida i članova porodica poginulih boraca i umrlih vojnih invalida i članova porodica lica stradalih u vršenju vojne službe ili u vršenju aktivnosti u vezi sa tom službom, način obezbjeđivanja novčanih sredstava, te druga pitanja

od značaja za ostvarivanje prava propisanih tim zakonom, dok se Pravilnikom uređuje način utvrđivanja procenta (ocjene) vojnog invaliditeta prema stepenu tjelesnog oštećenja nastalog usljed rane, povrede, ozljede ili bolesti zadobijene pod okolnostima relevantnim u smislu propisa iz oblasti boračko-invalidske zaštite.

Dakle, ovi propisi ne mogu biti pravni osnov za utvrđenje da li postoji ili ne postoji odgovornost tužene za naknadu štete koja se potražuje u ovoj parnici, već to može biti samo ZOO.

Temeljem odredbe člana 248. u vezi sa odredbom člana 456. a) ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić